

Verzamelde informatie rond het thema afkoppelen van regenwater

Een vervolg op de

WaalreWaterdag

Nan Zevenhek

Waalre, 11 september 2017

Inhoud

Inleiding.....	3
Gevonden informatie over afkoppelen van regenwater.....	4
Samen met u meer waarde geven aan water: informatie voor burgers.....	4
Eigen instructie: Afkoppelen van regenwater, zo doe je dat zelf.....	4
Hoe ontstenen we de stad: verslag van de STOWA studiedag	5
Milieu niet altijd gebaat met afkoppelen.....	5
Controle op de juiste aansluiting op het riool.....	5
Met een geluidsignaal meten van de aansluiting van WC's, afvoeren en regenpijpen	6
Regenwater afkoppelen duurt langer dan alles centraal via de RWZI verwerken?	6
Brief van de minister van I&M over voorkomen van afvoer hemelwater naar RWZI.....	6
Commissie Aanpassing Belastingstelsel: de kostenveroorzaker betaalt.....	7
Een uitdaging voor volksvertegenwoordigers e.a.	7
De WaalreWaterdag zelf	8
Tips voor het organiseren van een informatiemarkt/dag.....	9
Wensen voor de Wateragenda van Waalre	10
Bijlage I: Draaiboek van de WaalreWaterdag	11
Bijlage II: Financiën WaalreWaterdag en tips voor GRATIS materiaal	13
Bijlage III: Overzicht media-aandacht voor de WaalreWaterdag.....	14
Resultaat van de zoekterm "WaalreWaterdag" op internet	14
Artikelen in de media	14
Informatie op de eigen websites van de organisatoren	14

Inleiding

In juni 2016 waren er zware langdurige regenbuien in Brabant, gevolgd door veel droogte en hitte. Door klimaatverandering zal dit vaker voorkomen met alle gevolgen van dien.

In het Algemeen Bestuur van waterschap De Dommel stond en staat dit onderwerp volop in de belangstelling.

Tot op heden werden dit soort problemen voornamelijk centraal en grootschalig opgelost, namelijk door aanleg van nieuwere en grotere -gescheiden- riolen. Dat kost echter zeer veel geld en sommige riolen zijn pas over tientallen jaren aan vervanging toe. Daarnaast is het jammer dat het relatief schone regenwater in het riool verdwijnt. Lokaal is in perioden van droogte dat regenwater meer dan nodig. Verdamping van water helpt om de temperatuurschommelingen en m.n. grote hitte in stedelijk gebied te verminderen. Het verwerken van met regenwater verdund afvalwater kost veel energie en het levert minder grondstoffen op. Een meer duurzame en klimaatbestendige aanpak is dus nodig.

Bij de gemeentes en bij burgers ligt een deel van de oplossing als zij zelf een aantal watertaken weer zouden uitvoeren. Maar het waterbewustzijn hiervoor is onvoldoende aanwezig. De fractie Water Natuurlijk en fractie Bedrijven van waterschap de Dommel hebben daarom besloten om samen met de fracties Groen Links en ZW14 van de gemeente Waalre een informatiemarkt te organiseren om te zien wat zij als volksvertegenwoordigers hierin kunnen bereiken. Het resultaat was de WaalreWaterdag van 8 april 2017, waarbij naast praktische tips rond het afkoppelen van regenwater, ook de gemeente Waalre en het waterschap De Dommel informatie gaven aan burgers. Om bekendheid aan de WaalreWaterdag te geven is een flyer gemaakt en uitgebreid verspreid met daarop voor burgers interessante websites, het programma van de dag en andere 'wateractiviteiten' in de regio.

Dit verslag geeft enerzijds een overzicht van gevonden informatie over afkoppelen van regenwater, anderzijds ervaringen en tips voor andere volksvertegenwoordigers om een dergelijke informatiemarkt zelf te organiseren.

Het onderwerp is in mijn ogen dermate belangrijk dat verslaglegging noodzakelijk is. Daarom wordt dit stuk verspreid en is het openbaar beschikbaar via internet.

Nan Zevenhek

11 september 2017 Waalre

Gevonden informatie over afkoppelen van regenwater

Bij de voorbereiding van de WaalreWaterdag en ook bij de terugblik is gezocht naar relevante informatie over het afkoppelen van regenwater door burgers.

Vragen waren namelijk: waar staat heldere informatie over waarom regenwater afkoppelen nuttig is, hoe kun je regenwater afkoppelen, wat levert het op en klopt het wel wat we allemaal bedacht hebben? Veel websites waren bijvoorbeeld gericht op overheden en niet op burgers, of toonden verouderde informatie. Of de informatie was onvolledig en bij navraag onjuist.

Samen met u meer waarde geven aan water: informatie voor burgers

Het begon al met het maken van de flyer: behalve het programma van de WaalreWaterdag, zou op de achterkant algemene informatie moeten staan. Informatie waar mensen ook na de WaalreWaterdag iets aan zouden hebben. Daarom was de flyer van steviger papier gemaakt. Juist om te bewaren. De doelgroep is de gewone burger die geen achtergrondkennis heeft en verleid moet worden om verder te kijken. Dit is het resultaat:

**Samen met u
meer waarde geven
aan water**

Informatie

- [Onswater.nl](#) Schoon, veilig en voldoende water is niet vanzelfsprekend
- [DommeL.nl](#) zie 'Waterbeheerplan' over de doelen van uw waterschap
- TV Presentator Lodewijk Hoekstra: '[Tegel eruit, plant erin](#)' op YouTube
- [Riool.info](#) over 100.000 km riolering in Nederland
- [Beerenstaartje.nl](#) Als het jongetje Beer de WC doortrekt valt zijn knuffel erin en begint het grote wateravontuur ...
- [Rainproof.nl](#) elke druppel telt, over samen druppels opvangen in Amsterdam
- [Kunststofregenton.nl](#) van bladscheider tot regenton met instructies
- [Mijnwaterfabriek.nl](#) van goot tot infiltratiekrat met instructies
- Tuincentrum [Coppelmans Valkenswaard](#) inspiratiehoek watervriendelijke tuin
- Voor aanleg natuurlijke tuin: [Hoveniersbedrijf Veris](#) en [2020pesticidevrij.nu](#)

Eigen instructie: Afkoppelen van regenwater, zo doe je dat zelf

In de voorbereiding van de WaalreWaterdag zijn veel instructies voor afkoppelen bekeken, maar die waren in onze ogen niet duidelijk genoeg of te ingewikkeld. Op basis van gesprekken met inwoners is de instructie een aantal keer verbeterd. De tekst is bewust beperkt tot 4 pagina's en staat o.a. op:

<http://www.zw14.nl/waalrewaterdag/>

<https://www.waternatuurlijk.nl/waalrewaterdag-informatiemarkt-over-water-in-waalre/>

Hoe ontsteden we de stad: verslag van de STOWA studiedag

De STOWA -Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer- is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. Op 8 juni 2017 heeft zij een studiedag over *Vele wegen die naar 'ontsteden en ontkoppelde stad' leiden* georganiseerd. Het verslag toont interessante voorbeelden en tips van gemeentes en met daarin ook hoe België en Duitsland hun belastingheffing aangepast hebben. Bijvoorbeeld met een aparte regenwaterheffing en afvalwaterheffing:

http://m.stowa.nl/nieuws_agenda/nieuws/studiedag_vele_wegen_die_naar_ontsteden_en_ontkoppelde_stad_leiden

Meer over de Commissie Aanpassing Belastingstelsel van de Unie van Waterschappen vindt u hier: <https://www.uvw.nl/aanpassing-belastingstelsel-denkrichtingen-getoetst/>

Milieu niet altijd gebaat met afkoppelen

Er zijn tegengeluiden van partijen die kritisch zijn over de kwaliteit van het afgekoppelde regenwater: is het regenwater dat de sloten inspoelt niet teveel vervuild? Dat is o.a. afhankelijk van lokale vervuilingsbronnen en de wijze waarop wordt afgekoppeld. <http://www.neerslag-magazine.nl/magazine/artikel/635/>

Ik heb geen vakliteratuur kunnen vinden over de lange termijn effecten van infiltratie van regenwater van huizen in het (oppervlakkige) grondwater.

Controle op de juiste aansluiting op het riool

Verschillende mensen vragen zich af hoe vastgesteld kan worden dat regenpijpen afgekoppeld zijn van het riool en wat dat 'meten' kost. Mijn zoektocht naar een antwoord leidde via de gemeente Laren naar Riosonic. Volgens Riosonic is het ook bij een gescheiden riool (met aparte buizen voor vuilwater en regenwater) belangrijk om zeker te weten dat vuilwaterafvoeren correct zijn aangesloten op het vuilwaterriool. Er is berekend "dat wanneer 3% van de vuilwateraansluitingen op het regenwaterriool aangesloten is, dit net zo slecht is als het oude gemengde riool met zijn overstorten (NZ: bij overstorten komt ongezuiverd rioolwater in het oppervlaktewater met o.a. vaak vissterfte tot gevolg). Veel rioolbeheerders geven aan dat zij vermoeden dat de omvang van de foutieve aansluitingen in de buurt van de 10% zal liggen. Dus gescheiden stelsels zouden in dat geval 3 maal slechter zijn dan een gemengd stelsel."

Met een geluidssignaal meten van de aansluiting van WC's, afvoeren en regenpijpen

Het meten van de wijze van aansluiting van een afvoer op het riool kan o.a. met rook (maar dat is niet toepasbaar in huis) of met geluid. In een rioolput wordt een hard geluid gemaakt en met een soort antenne bij het object wordt gemeten of het signaal daar wel/niet direct ontvangen wordt. Hiermee kan men meten welke afvoeren (regenpijpen, gemeenteputten, WCs, wasbakken) op welk riool aangesloten zijn en of de regenpijp (correct) afgekoppeld is. De methode lijkt allerzins betaalbaar gezien de voordelen. Contactpersoon is Jack Rijnen van Riosonic 0416 564 235.

Het met geluid meten van de wijze van aansluiting van afvoeren op het riool, Sterksel 18 juli 2017

Regenwater afkoppelen duurder dan alles centraal via de RWZI verwerken?

Voor een financiële afweging van voordelen van het afkoppelen van regenwater op particulier terrein versus het scenario 'alle regenwater via riolen afvoeren naar de Riool Waterzuiverings Installatie (RWZI) of 'gescheiden riool aanleggen' heb ik onvoldoende onderbouwde stukken kunnen vinden.

Rioned -de koepelorganisatie voor stedelijk waterbeheer en riolering in Nederland- heeft de kosten/baten door het advies en ingenieursbureau Tauw laten onderzoeken. Zie <https://www.riool.net/80/-meer-kosten-afkoppelen-en-besparen-op-zuivering> op het besloten deel van de website van Rioned, telefoon 0318 631 111 of info@rioned.org

Volgens het onderzoek van Tauw scheelt volledige afkoppeling 40% van de zuiveringskosten. Het onderzoek is echter alleen gebaseerd op het (vroegtijdig) vervangen van riolen door gescheiden riool, waardoor de besparingen weer teniet worden gedaan.

Er zijn maar een paar regels gewijd aan de mogelijkheid dat afkoppeling op particulier terrein misschien wel veel goedkoper is *"Bij een goed doorlatende bodem zou het regenwater van particulieren ook op het eigen perceel kunnen blijven en daar in de grond zakken, of eventueel naar een sloot afvoeren. We hebben nog te weinig inzicht in de kosten van dit 'nieuwe type van afkoppelen' (van regenwater op particulier terrein, zonder aanpassingen in de openbare ruimte). Maar enkele projecten geven het perspectief dat deze afkoppelwijze een stuk goedkoper is. Hierop zou het onderzoek dat de minister in haar brief aan de Tweede Kamer aankondigt zich in elk geval moeten richten."*

Rioned heeft het onderzoek met haar adviezen begin 2015 aan de minister van I&M gestuurd.

Brief van de minister van I&M over voorkomen van afvoer hemelwater naar RWZI

In juli 2015 schrijft de minister van Infrastructuur & Milieu aan de Tweede Kamer dat ze in ieder geval een breed kader hanteert voor onderzoek. Uit de 2Brief van de minister van I&M aan de Tweede Kamer, 3 juli 2015, kenmerk IENM/BSK-2015/120656 (kamerstuk 27625-340):

*“Daarom willen we samen het volgende in breder kader en in samenhang onderzoeken:
... Welke (financiële) instrumenten in de toekomst, waar nuttig en nodig, effectief bij kunnen dragen aan het vasthouden van en voorkomen van het afvoeren van relatief schoon hemelwater naar de zuivering, zodat de maatschappelijke kosten op de lange termijn naar beneden kunnen. Een fors aandeel van de riolering- en zuiveringskosten (de dimensionering van de infrastructuur) is het resultaat van regenwater dat via de riolering wordt afgevoerd en in de zuiveringen wordt verwerkt”*

Commissie Aanpassing Belastingstelsel: de kostenveroorzaker betaalt

In december 2015 heeft het Algemeen Bestuur van waterschap De Dommel zich gebogen over mogelijke wensen m.b.t. aanpassing van het belastingstelsel. Met name de zuiveringsheffing was onderwerp van gesprek. Dat is de vergoeding van de kosten die gemaakt worden voor het zuiveren van afvalwater. Deze heffing is nu voor burgers o.a. afhankelijk van het aantal bewoners van een pand, namelijk 1 of meer. Vroeger was dat begrijpelijk, maar tegenwoordig kunnen er waardevolle grondstoffen teruggewonnen worden uit het ‘afval’water. Door verdunning met regenwater kost het meer energie en chemicaliën om deze grondstoffen eruit te halen.

Bij wijze van spreken zou een gezin met 10 kinderen dat regenwater afgekoppeld heeft, minder zuiveringsheffing moeten betalen dan een 1-persoons huishouden dat regenwater van zijn dak en terrein door het riool afvoert: die laatste levert nl. weinig grondstoffen en veroorzaakt wel veel kosten.

In januari 2016 hebben volksvertegenwoordigers van het Algemeen Bestuur van waterschap De Dommel bij de Commissie Aanpassing Belastingstelsel aangegeven dat het gewenst is, dat de grondslag verandert van ‘de vervuiler betaalt’, naar ‘de kostenveroorzaker betaalt’.

Een van de problemen waar de commissie Aanpassing Belastingstelsel tegen aanloopt is de wijze waarop gecontroleerd kan worden dat regenpijpen zijn afgekoppeld van het riool. Hiervoor bestaan echter- mijn inziens betaalbare- oplossingen, zie verderop in dit hoofdstuk.

Het is bevreemdend dat belastingplichtigen van gemeentes die particulieren (burgers en bedrijven) gestimuleerd hebben om regenwater op eigen terrein te verwerken of veel gescheiden riool hebben aangelegd, evenveel zuiveringsheffing betalen als belastingplichtigen van gemeentes die niets doen. De kostenveroorzakers betalen dan niet de rekening!

Een uitdaging voor volksvertegenwoordigers e.a.

Het onderwerp afkoppelen van regenwater staat bij verschillende organisaties en overheden volop in de belangstelling. Zo heeft de Vereniging Eigen Huis in juni 2017 een artikel geschreven over ‘Regen opvangen wordt burgerplicht’. Uit de reacties in het septembernummer van haar tijdschrift blijkt hoe moeilijk het onderwerp is. O.a. doordat mensen denken dat klimaatverandering en de regen die daardoor mogelijk valt, ‘een smoes is om meer en hogere belasting door te drukken’ en dat gewoon de riolen vaker schoon gemaakt moeten worden.

Er ligt nog een grote taak voor volksvertegenwoordigers e.a. om hier iets aan te doen!

De WaalreWaterdag zelf

Er was een zeer ambitieus programma voor 8 april 2017 opgesteld:

- Duurzaam toekomstig waterbeheer
- Regenwater afkoppelen en een watervriendelijke tuin
- Aanmelden voor de actie 'Slimmer met regenwater'
- Wat mag wel/niet in het riool en waarom
- De natuur in en rondom de Tongelreep, een mooie en schone beek
- De taakverdeling tussen waterschap, gemeente en inwoners
- Uw ideeën voor de Wateragenda van Waalre
- Voor de jongsten: voorlezen Beer & Staartje, prijzen voor kleurtekeningen

Ook de Watergraaf Peter Glas en een medewerker van de gemeente gaan graag met u in gesprek over water. Loop gerust binnen tussen 11.00 en 15.00 uur in de zaal van Café Moonen, waar *gratis* koffie, thee en natuurlijk water klaarstaan. Tot dan!

Mado Ruys waternatuurlijk.nl/de-dommel, Hans Witvoet GL en Nan Zevenhek zw14.nl/water

Een maquette van het Waterschap liet zien wat het verschil is tussen een versteende tuin en een 'watervriendelijke tuin'. Een presentatie over en excursie naar de Tongelreep gaf mensen inzicht in hoe mooi water is in je omgeving. Planterij Pimpernel gaf voorbeelden van groene oplossingen en hoe je eenvoudig snellere infiltratie van water in je tuin kunt realiseren.

De gemeente liet mensen 'overstromingskaarten' van Waalre zien. Afhankelijk van de zwaarte en intensiteit van de regenbui overstromen bepaalde straten of delen van de plantsoenen en pleinen. Deze kaarten zijn belangrijk om te bepalen waar extra voorzieningen getroffen moeten worden als de overlast onacceptabel is.

Interessant zou zijn om na te gaan of het 'bovenstrooms' afkoppelen van regenwater op (particuliere) terreinen, 'benedenstrooms' minder kans geeft op overlast. Dan is zelf regenwater verwerken waar het kan, een vorm van solidariteit tussen inwoners.

Erg leuk was dat AH stoepkrijt beschikbaar had gesteld voor het tekenen van De Dommel op winkelcentrum Den Hof. De Volmolense Kanoclub nodigde kinderen uit om er overheen te varen...

De brandweer gaf tenslotte demonstraties van het blussen van een brand in een huis en verschillende ondernemers hadden speciale water gerelateerde aanbiedingen.

Genoeg water dus!

Tips voor het organiseren van een informatiemarkt/dag

Iets ambitieus organiseren is hartstikke leuk, maar er komt altijd meer bij kijken dan je denkt. Hierbij een aantal 'adviezen'.

Bezint eer ge begint

Bedenk vooraf hoeveel tijd iedereen heeft om mee te helpen in de organisatie.

Bijlage I toont de laatste versie van mijn 'draaiboek' met acties, aantekeningen etc.

Achteraf gezien hadden we de WaalreWaterdag beter kunnen combineren met een bestaande markt of een ander evenement. Bijvoorbeeld de Wolderse Markt in Waalre, de Feel Good Market in Eindhoven, open dagen bij tuincentra, de RWZI en misschien Brabant Water. Of zoals andere fracties van het waterschap doen, een stand huren op de Seniorenbeurs in Veldhoven of vergelijkbare beurzen. Dan kan de focus op de inhoud zijn i.p.v. op de organisatie.

Het grote voordeel (en een van de doelstellingen) van een aparte dag is echter, dat er meer publiciteit over het onderwerp kan opleveren. Maar dan moet je dat wel regelen en inplannen en dus tijd ervoor hebben! Bijlage III geeft het resultaat weer van de media-aandacht voor de WaalreWaterdag.

Doe het niet alleen

Het is belangrijk om kritische teamgenoten te hebben. Wat de een goed lijkt, vindt de ander niks of heeft goede suggesties voor verbetering. Maar ook elkaar kunnen stimuleren met ideeën is heel inspirerend. En als er dingen fout gaan, kun je er samen hard om lachen. Het is ook te spannend en veel te leuk om in je eentje te doen.

Plan vooruit: geld en deadlines

Het is beter om een goede pers te hebben dan een goede bijeenkomst. Uiteindelijk bereiken de media altijd meer mensen dan het aantal aanwezigen. Maar om in de media aandacht te krijgen moet je wel wat doen. Zowel vooraf als achteraf. Bij (dure) advertenties e.d. is financiële en logistieke planning en samenwerking met anderen essentieel.

Bijlage II geeft een overzicht van de financiën van de WaalreWaterdag. Bij een lokaal initiatief is het mogelijk om lokale ondernemers erbij te betrekken. In ons geval was dat Albert Heijn in Aalst. Daarnaast is veel gratis of bijna gratis materiaal beschikbaar bijvoorbeeld bij riool.net (kijk bij 'Producten')

Communiqueer, communiceer, communiceer

Over van alles kunnen misverstanden ontstaan. Zeker als er meer mensen en organisaties bij betrokken zijn. Houd de lijnen kort en check regelmatig of bij betrokkenen het juiste beeld aanwezig is, cq. of de afspraken correct zijn.

Controleer, controleer, controleer

Controleer altijd of afspraken nagekomen worden en of ze begrepen zijn. Maar controleer ook eventuele berichten en brochures die gemaakt worden driedubbel. Laat een totale buitenstaander er naar kijken. Bij een van de advertenties was de datum van de WaalreWaterdag verkeerd vermeld....

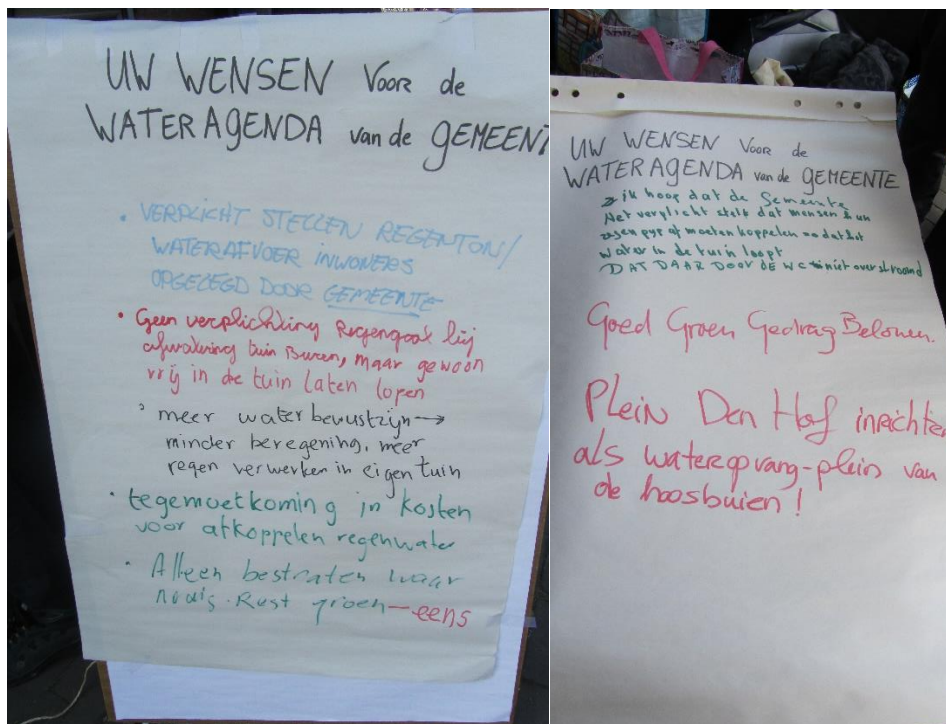
Wensen voor de Wateragenda van Waalre

De gemeenteraad van Waalre stelt in het najaar van 2017 het Gemeentelijk Riolerings Plan vast. Daar zullen kaders voor oplossingsrichtingen tegen elkaar afgewogen moeten worden. Het biedt de mogelijkheid om verder te gaan dan de 'buizen onder de grond'.

Het eerder genoemde verslag van de STOWA studiedag toont voorbeelden van hoe andere gemeentes omgaan met regenwater: Stimuleren en sturen met subsidies (Venray). Burgers ontzorgen en als gemeente zelf afkoppelmaatregelen uitvoeren (Ede). Burgers enthousiast maken met aansprekende projecten, films, spellen en het inschakelen van ambassadeurs (Land van Cuijk). Focussen op drie proefgebieden en een dynamisch 3D-model toepassen (Leiden). Er lijken vele wegen die naar de ontkoppelde en ontstende stad leiden. Zie

http://m.stowa.nl/nieuws_agenda/nieuws/studiedag_vele_wegen_die_naar_ontstende_en_ontkoppelde_stad_leiden

Op de WaalreWaterdag zelf konden bezoekers hun wensen m.b.t. water in de gemeente Waalre kenbaar maken.

De ambtenaar van de gemeente Waalre heeft deze wensen inmiddels ook gekregen:

- Verplicht stellen regenton/waterafvoer inwoners, opgelegd door de gemeente
- Geen verplichting regengoot bij afwatering (van een nieuw schuurtje) in de tuin van de burens, maar gewoon vrij in de tuin laten lopen
- Meer waterbewustzijn -> minder beregening, meer regen verwerken in eigen tuin
- Tegemoetkoming in kosten voor afkoppelen regenwater
- Alleen bestraten waar nodig, rest groen – eens
- Ik hoop dat de gemeente het verplicht stelt dat mensen hun regenpijp moeten afkoppelen zodat het water in de tuin loopt. Dat daardoor de WC niet overstroomt
- Goed gedrag belonen
- Plein Den Hof inrichten als wateropvang-plein van de hoosbuien!

Bijlage I: Draaiboek van de WaalreWaterdag

Samenvatting WaalreWaterdag, opzet en speciale actiepunten versie 20170326 met aanvullingen met Mado Ruys, Hans Witvoet en Nan Zevenhek

Spreek goed af wie wat doet! Hier aangegeven met x

Ideeën voor de opzet van de dag

Mensen worden vanaf AH gelokt via flyers en voorlichtingsbrochures (x) en een looproute (AH levert kleurkrijt, x zorgt voor aantal kinderen om 10.30 uur bij AH) met posters x naar Cafezaal Moonen

De omgeving van café Moonen is versierd x om extra aandacht te trekken.

x regelt luidsprekers voor buiten

x onderzoekt of jeugdorkest kan optreden *niet gelukt*

Binnen/buiten zijn er statafels waar mensen info kunnen krijgen over allerlei aspecten van duurzaam toekomstig waterbeheer en het mooie water in Waalre. Bijvoorbeeld:

- Mooi Water in Waalre over o.a. de Tongelreep (geregeld x)
- Er is een wandeling naar de Tongelreep x
- Wie doet wat met water (uitleg van iemand van de gemeente x iemand van het waterschap x). Ook met voorbeelden uit de buurt? x
- De klimaatverandering en wat doet het waterschap ermee? Over Duurzaam toekomstig waterbeheer (uitleg van iemand/bestuur van het waterschap x)
- De Wateragenda van Waalre: Er ligt een kaart van Waalre x en er zijn flapovers x waarop mensen hun wensen, ideeën en problemen met water in Waalre kunnen aangeven. (Dat zal later samengevat worden en gedeeld met de lokale politiek voor de Wateragenda van Waalre).
- Wat kunt u zelf doen voor ons waardevolle water? Een hovenier is geregeld x en x geven praktische en mooie voorbeelden en uitleg.
- Het riool, wat mag (niet) door het riool met Posters, stickervellen en folders x

Aan de muur hangen posters met algemene informatie x op tafels ligt materiaal om mee te nemen (voorlichtingsbrochures). Er zijn ook achtergrondboeken, huidige Gemeentelijk Rioleringsplan etc x. Voorbeelden van 'regenpijpattributen' x en andere hulpmiddelen voor afkoppelen

Er is gratis koffie/thee en water om te drinken met iets lekkers erbij x

De WaalreWaterdag is van 11 tot 15 uur. Programma nader te bepalen x:

Om ca. 11.30 uur en om 12.30 uur is er een praatje van Peter Glas, is geregeld door x.

Om bijvoorbeeld 11.45 uur is de officiële aftrap van de zomeractie 'Slimmer met regenwater'

Om bijvoorbeeld 12, 13, en 14 uur is er een Pubquiz met kleine prijsjes x

Kinderen kunnen tekening inleveren en een prijsje krijgen x verspreidt tekeningen bij basisscholen

Voorlezen uit het boek Beer en Staartje x regelt voorlezers

x regelt ook het voorleesboek 'Natte voeten' van Andy Engel

Zomeractie Steen eruit, plant erin *vervalt, is vervangen door actie 'Slimmer met regenwater'

Planning en communicatie

Flyer, met teruggerekende uiterste data gereed

Op 22 maart Wereldwaterdag wordt een A5 flyer met De Schakel verspreid.

Uiterlijk 15 maart moet de flyer bij De Schakel zijn.

Uiterlijk 1 maart moet het flyeropzet bij de drukker liggen.

Advertenties in De Schakel x

Op 29 maart en begin april zijn er kleine advertenties voor aankondiging van de Waalrewaterdag.

Inhoud is afgeleid van de flyer, aangevuld met winkelier/ondernemers die een speciale wateractie hebben. x

Persberichten en andere aankondigingen x

Contact met/uitnodiging naar De Schakel voor een redactioneel stuk en persbericht

Contact met/uitnodiging naar het Eindhovens Dagblad

Contact met de Kalender Aalst-Waalre

Contact met De Uitstraling

Contact met Radio Horizon

Contact met Omroep Brabant

Verspreiden flyers naar tuincentra, doe-het-zelf, buurthuizen etc.

Idee: aanschrijven buurtverenigingen om mee te doen aan actie 'Slimmer met regen' * niet gedaan

Aanmelding evenement plus infobord

Contact met Albert Heijn en andere ondernemers

Uitnodiging naar lokale politici

Iedereen staat als volksvertegenwoordiger vrij om ingezonden stukken, tweets etc. te schrijven over water in welk medium dan ook met een aankondiging van de WaalreWaterdag op 8 april.

Optie: Betrekken van schoolkinderen: x

Naar elke basisschool een exemplaar sturen van het boekje Beer en Staartje en exemplaren van de kleurtekeningen. Met de uitnodiging om deze bij WaalreWaterdag in te leveren tegen een klein prijsje, daar te komen luisteren naar het voorlezen van Beer en Staartje.

In de begeleidende brief verwijzen naar de gratis lespakketten van Rioned. Zie

<https://www.riool.info/-/alle-materialen-van-het-lespakket> x heeft een exemplaar besteld..

Losse aantekeningen

Vergunning bij de gemeente is aangevraagd dd. 8 maart 2017

Er zijn 300 tot 500 (gratis) folders nodig per exemplaar x heeft deze opgevraagd bij [riool.info](https://www.riool.info)

Info van Brabant Water x *boekjes ontvangen

Info van de Provincie x *niets ontvangen

Info van Operatie Steenbreek x *niet gedaan

Voorbeeld foto's van hemelwater afkoppelen bij het waterschap x *niet gedaan

Vervolg van de WaalreWaterdag:

- Verslag naar mediacontacten en andere media

- Bedankjes sturen x

- Opstellen van de wensen voor de Wateragenda Waalre naar de politiek e.a. *bij gemeente bekend

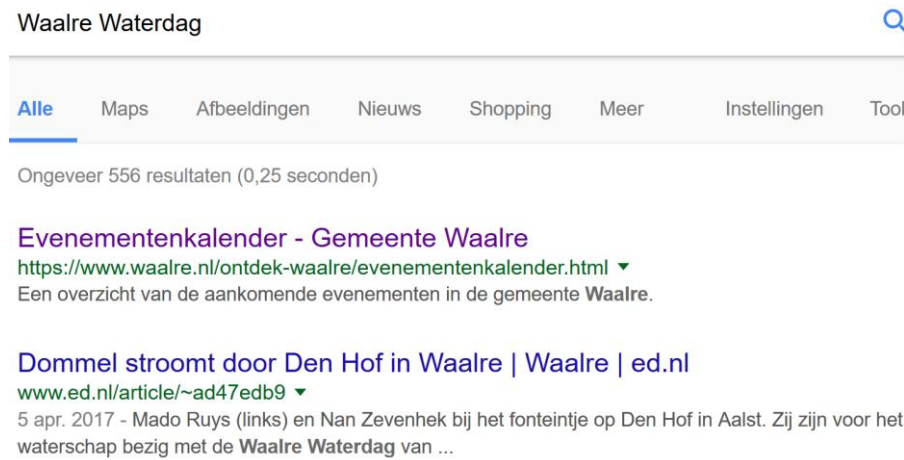
- Evaluatie *d.d. juni 2017 gedaan

Bijlage II: Financiën WaalreWaterdag en tips voor GRATIS materiaal

Overzicht kosten WaalreWaterdag 8 april 2017 op Den Hof							
				Status 20170414			
Uitgaven		Euros					
Zaalhuur, koffie, thee, water	491,3	BD					
extra voor terras	0		geschat 300 verval				
Huur geluidsmateriaal	0		250 verval, geluid zelf geregeld				
Bloemen voor sprekers	110	ZW					
Chocolade voor sprekers en	250	WN					
Restant lunch	50	ZW					
Chocolade eitjes	29	ZW					
Overleg en speciaal plakba	14,7	BD					
Flyers drukken	324,28	GL					
Ontwerper	278,3	GL					
Rioned brochures	26,62	BD	Vele brochures en posters GRATIS via riool.net				
Waterschap en Brabant Wat	0		Vraag hen om GRATIS boekjes, gadgets etc!				
Kleurkrijtjes en ballonnen	0		Sponsoring door lokale Albert Heijn				
Printen kleurtekeningen	44,77	ZW	Excl. Printen Quiz				
Printen gegevens deelneme	0		vervalt				
Printen 300 Afkoppelinstruct	64,61	ZW					
15 boeken Beer en Staartje	233,25	GL					
2 boekjes van Andy Engel	29,9	ZW					
Posters	63,53	GL	Bestel ook via riool.net GRATIS posters !				
Extra posters	45,38	ZW					
Posters voor uitleg/extra	18,76	ZW					
Advertentie en posteropmaa	266,2	ZW					
Aanschaf regenton etc.	0		geschat 300				
x Aanschaf mooiste regento	179,85	BD					
x Aanschaf 2e hands materiaal			50 p.m.				
x Aanschaf losse onderdele	75,25	BD					
Onvoorzien	0		geschat 400				
x Brandweer Brabant Water	0	BD	geschat 50				
Advertentieruimte De Schak	984,4	BD	689,46	294,94			
Totaal		3580,1	<i>flyer</i>	<i>advertenties</i>			
Financiering/inkomsten							
Fractie BD Bedrijven 2016	984,4						
Fractie BD Bedrijven 2017	836		op 14 april ca. 836				
Fractie Groen Links GL Waal	899,36	899,36					
Fractie ZW14	655		op 14 april ca. 655				
Fractie WaterNatuurlijk WN	250						
Totaal		3624,76					

Bijlage III: Overzicht media-aandacht voor de WaalreWaterdag

Resultaat van de zoekterm "WaalreWaterdag" op internet

Ook op Twitter #WaalreWaterdag en Facebook is veel gepost over de dag.

Artikelen in de media

Het wekelijkse huis-aan-huis blad in Waalre, oplage ca. 6000 stuks:

<http://www.weekbladdeschakel.nl/nieuws/algemeen/131726/waalrewaterdag-op-8-april->

Het Eindhovens Dagblad, de regionale editie, oplage onbekend:

<http://www.ed.nl/waalre/dommel-stroomt-door-den-hof-in-waalre~ad47edb9/>

Radio Horizon, met het nieuwsbulletin:

<http://www.rtvhorizon.nl/SITE/?p=38244>

Vele vermeldingen in kalenders:

<http://www.kalenderaalstwaalre.nl/evenementen/waalrewaterdag-2/>

<https://www.degrooteheide.eu/nieuws/149/informatiemarkt-in-waalre,-waterschap-de-dommel>

En ook op de informatieborden bij de ingang van Waalre vlak voor 8 april!!!

Informatie op de eigen websites van de organisatoren

<https://www.dommel.nl/nieuws/2017/03/waalrewaterdag-op-8-april.html>

<http://www.zw14.nl/waalrewaterdag/>

<https://www.dommel.nl/nieuws/2017/03/waalrewaterdag-op-8-april.html>